

UREĐNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PTG. & PUB. CO.
6231 St. Clair Ave. HENDERSON 5811
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
VATRO J. GRILL, Editor
To raznalačcu v Clevelandu, za celo leto \$5.50
za 6 mesecev ..... \$3.00; za 3 mesecev \$1.50
Po pošti v Clevelandu \$6.00
za 6 mesecev ..... \$3.25; za 3 mesecev \$1.25
Za Združene države in Kanado za celo leto \$4.50
za 6 mesecev ..... \$2.50; za 3 mesecev \$1.50
Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države
za 6 mesecev ..... \$4.00; za celo leto \$20.00;

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post-Office at Cleveland, Ohio, Under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

10¢

Vera v "pananje" na Gorenjskem

Kačo, pa naj si bodi že te ali one vrste, smatra ljudstvo za žival, ki se je drži nekaj vražjega. In če koga doleti nesreča, da ga piči kača, tedaj je treba predvsem da se ta stupr izžene iz človeka potom "pananja" ali "zagovora."

Cloveka, ki zna "panati," seveda ne najdejo za vsakim plotom. Za ta delikatni posel je treba posebno bistroumne glavice.

V Smartnem pod Šmarno goro je neko staro ženico pičil gad v palec desne noge. Noga je začela otekati in ženici je postajalo slabo, sosedje so stopili skupaj in kmalu je bilo sklenjeno, da se mora nemudoma poslati "zagovornika," ki bo "panal" kačji stupr.

Splošno mnenje je bilo, da je za ta posel najboljši in najbolj učen stari Fajfar iz Vodic, ki je v svoji mladosti veliko hodil po svetu, se marsikaj naučil in je bil edini Kajževčev pastir, ki je hudega gospoda vsaj nekoliko poznal. Pravil je, da hodi večkrat v repenjski gradič, med potoma pa ruje po travnikih razne vrste rož in druga zelišča. Po njegovem mnenju mora to "endohtar" biti, ki se na bolezni zastopi.

Zenica je res ozdravila. Toda kmetje so bili trdno prepričani, da jo je ozdravil "zagovornik" iz Vodic. "Kaj bo tisti dohtar," so modrovali, "njemu je bilo pač lahko tisto delo, ko je bil že preves stupr panan!"

Zagovornik, možak z dolgimi sivimi brkami in lokavim pogledom, se je kretal s tako samozavestjo, kakor bi bil požrl vso učenost celega sveta. To vedene je kaj čudno harmoniral z njegovimi špehastimi hlačami, razcefranimi suknjičem in silno umazano srajco. Pregledal je bolnici nogo in rekel:

"Mhm, saj sem večel. To je bil modras in celo tak modras, ki je brej (oplojen). Vsled tega je njegov stupr podvojen. Zelo se bom moral potruditi. Kar začnimo!"

Nato je položil levico tesno na prsi, z desnicu pa je delal nad bolniščno glavo velike križe. Med tem početjem je skoro kričal: "V božjem imenu rečem, da naj se pobere vražji stupr iz tebe! Kar je božjega v tebi, naj se potrošta, kar je huđega, naj zbeži iz tebe do zadnje dlake, ki jo ima hudič na repu. Tišti angel, ki je kačo iz raja zapodil, naj to kačo preseka, in ti sta Mati božja, ki je kači glavo strla, naj še enkrat to kačo tako pohodi, da bo vse stupr odletel v pekel in se v peku po tleh polfajstral. Kar je božjega v tebi, naj se potrošta, kar je huđega, naj zbeži iz tebe do zadnje dlake, ki jo ima hudič na repu. Amen!"

Na to učeno in originalno "pananje" je ženica seveda moralna ovira za načrte "nemških kristjanov" in propagatorjev nordijsko-germanskega verskega odinštva, se je razmahnilo. Müllerjevo in njegovih sodelavcev "reformacijsko" delo s podvojeno silo. Zrastla pa je tudi opozicija in priznati se mora, da je nižja in višja duhovščina, ki vztraja na strogo verskem nauku pokazala pogum in odločnost, ki sta pri današnjih nemških razmerah občudovanja vredna in vsekakor na nobenem drugem polju nemškega javnega življenja nimata primere. Müllerjevo avtoritet je morala podpreti posvetna oblast in le z njeno pomočjo je državnemu škofu uspelo obdržati vajeti v rokah. Seveda je zahtevala borba v vrstah verske opozicije brezstevilne žrtve. Nepokorni duhovniki so bili po vrsti odstavljeni, škofije po večini na novo zasedene s kandidati "nemških" kristjanov; — ker pa to upornikov še ni uklonilo, je poseglala vmes državna oblast z zapori in koncentrijskimi tabori.

Državo zastopa v tej borbi ministerijalni direktor Jager, ki je v resnici pravi voditelj režimske verske politike, dočim je Müller več ali manj le njegov eksponent. Pred par tedni je bil državni škof Müller v Berlinu slovensko ustoličen. Slavje je bilo zamišljeno kot manifestacija zmage in je bilo prirejeno z vsem sijajem, kakor ga zna uprizoriti hitlerjevski režim. Vendar se je pokazal velik kontrast napram običajnim političnim manifestacijam — izostalo je ljudstvo. Slovensna povorka je šla po skoro praznih ulicah.

Cilji, ki jih zasleduje državna cerkevna vlada, so precej jasno izraženi v izjavi, katero je nedavno podal Jager v Stuttgartu. "Konfesije so spremenljive," je dejal, "in morajo v svojem razvoju sprejeti vse nove elemente, kot končni cilj stoji pred nami premaganje konfesije, odstranitev verskih razlik v nemškem narodu. Pred našimi očmi je enotna nacionalna cerkev."

Müller sam je v istem času govoril v Hannoveru o enotni germanški cerkvi, neodvisni od Rima. Ta izjava, ki označuje,

(Dalje v 6. koloni)

Vprašanje raka

Zgodovina se ponavlja — tudi v razvoju medicinske vede

Več znanih nemških učenjakov je odločno zavrnilo trditve berlinskega biologa in bakteriologa prof. von Brehmerja, da je odkril bacil raka. K tem ugovorom je Brehmer sedaj obširnejše spregovoril v pogovoru z nekim časnikarjem.

Učenjak vzdržuje svoje trditve v polnem obsegu. Svojim nasprotnikom očita, da so zavrnali njegova odkritja, ne da bi jih niti dobro poznali. On pa jamči zanja s svojim imenom, ki ga noče lahkomiseln spravljati v nevarnost. Bil je toliko previden, da je čakal z objavo svojih odkritij dve leti, potem ko jih je tuji natančno preizkusil. Njegovi nasprotniki pa niso imeli niti prilike, da jih do slej eksperimentalno proučijo in so zato njih napadi nestvarni. O slovitem berlinskem raziskovalcu raka prof. Schillingu so trdili, da je njihovega mnenja, da pa ni res, ker je v strokovnem listu "Medizinsche Welt" podal izjavno, da je Brehmer svoje poskuse izvršil z vso natančnostjo, in nič drugega.

Sicer se sprejava zvezcer po ulici s hčerkko šolskega ravnatelja. Nenadoma opazi od daleč prihajati ravnatelja. Zajubljeni parček se hudo prestraši. Kaj bo? Tedaj pada študentu v glavo dobra misel. Hitro sleče deklici črn plăšč, jo zavije vanj preko glave in prime sladko breme postrani v narodje, da je izgledal kot danosni zavit glasbeni instrument.

Ravnatelj pride mimo in vpraša študenta, kaj nosi.

"Svoj čelo, ker grem na vajo," se laže študent. "Malo sem pa, da ne pade rosa nanj."

"Čelo?" pravi ravnatelj dobrodošno. "To je lep glasbeni instrument. Le pridno se vežbajte na njem!"

#

Učitelj je dal otrokom za nameno, da opišejo posledice lenobre.

Mihel je dolgo ugibal kaj bi napisal, končno pa vzame zvezcer, pusti štiri strani prazne, na koncu četrte strani pa napiše: "To so posledice lenobe."

ŠKRAT

Student se sprejava zvezcer po ulici s hčerkko šolskega ravnatelja. Nenadoma opazi od daleč prihajati ravnatelja. Zajubljeni parček se hudo prestraši. Kaj bo? Tedaj pada študentu v glavo dobra misel. Hitro sleče deklici črn plăšč, jo zavije vanj preko glave in prime sladko breme postrani v narodje, da je izgledal kot danosni zavit glasbeni instrument.

Ravnatelj pride mimo in vpraša študenta, kaj nosi.

"Svoj čelo, ker grem na vajo," se laže študent. "Malo sem pa, da ne pade rosa nanj."

"Čelo?" pravi ravnatelj dobrodošno. "To je lep glasbeni instrument. Le pridno se vežbajte na njem!"

#

ANGLESKA PRVA NA SVE TU GLEDE RADIA

Angleška je še vedno prva dežela na svetu, kar se tiče radijskih poslušalcev. Ker ima dežela samo kakih 43 milijonov prebivalcev, je to dejstvo še bolj pomembno. Seveda to okolnost pospešuje silno razvita radijska industrija. Osnovala se je 1922 in že 1925 je znašal promet z radijskimi aparati 7 milijonov funtov šterlingov; ta vsota je 1931 narasla na 29 milijonov, letos pa bo precej prekorčila 30 milijonov. Da je to tudi zelo veliko, je jasno tem bolj, ker znaša cena aparata cenejše vrste 6 do 12 funtov, dražih pa do 20 funtov šterlingov. Kakor receno, število radijskih poslušalcev stalno raste. Med letom 1928 in koncem lanskega je to število poskočilo od 2,620,000 na 5,960,000 in je znašalo koncem letosnjega julija 6,400,000.

"DADDY" BROWNING, MOZ "PEACHES", UMRL

SCARSDALE, N. J., 13. okt. Tu je včeraj umrl milijonar Edward W. Browning, bolje znan kot "Daddy" Browning, čigar poroka s 15-letno Peaches Browning je pred leti povzročila velik škandal. Zapustil je \$6,000,000, in "Peaches", ki je že par tednov po poroki starega moža zapustila in potem dobila razporoko, bo zahtevala delež premoženja kot njegova vdova.

EKSPLOZIJA V ČIKASKEM NEBOTIČNIKU

CHICAGO, 12. okt. — Na severni strani Chicaga je danes eksplozionalni neki plinski tank v nekem 14-nadstropnem poslopju, pri čemer sta bila dva mosta ubita, 21 pa je bilo ranjenih. Oba mosta sta delavca, ki sta se ob času razstrele nahajala v bližini nebotičnika.

Rezervirajte si nedeljo

28. oktobra za S. N.

Citalnico.

Ali je neumnost podedljiva?

Zanimive preizkušnje z inteligenco podgan.

Nemški biolog Tolmann si je vtepel v glavo, da najde odgovor na vprašanje, da li sta neumnost in genialnost podedljiva. Odgovor se tiče seveda človeka, toda ker je eksperimentiranje z njim težko, je moral Tolmann seti po živalskem poskusu, ki velja do neke mere tudi za človeka. Izbral si je podgane.

Pred vsem je moral najti metodo, po katere bi zanesljivo ugotavjal neumne in bistrom podgane. Z metodami, ki jih je si pred nedavnim uporabljala eksperimentalna psihologija za določanje inteligenčne stopnje ljudi, seveda ne gre. Podgane ne bi znale ne hitro počasi seštevati, podčrtavati določene črke v določenem tekstu, navajati letnico za to ali o nozgodovinsko bitko itd., kar je spadalo med prekanjenosti neke preživelje inteligenčne skupnosti. Pač pa se podgane v večji ali manjši meri razumejo na svoj glad in na način, da si ta glad utešijo.

Tolmann je sedaj zgradil nekakšen labirint, ob njegovem izhodu je postavljal košček dideče slanine, ob njegov vhod pa podgane. In sedaj se je pokazalo, kakšne pameti je žival. Slanina ji je difašala v nos in jo vabilo z neodljivo silo k sebi. Spustila se je v labirint. Tu so jo pričakovala razna presenečenja. Začala je v primeru v zagatu in je morala nazaj, v drugem napačnem hodniku jo je zavrnil električni sunek, tretji hodnik jo je privedel v krogu spelj do vhoda, od koder je ponovno poskusila svojo srečo. Vse to je opazoval Tolmann in u njej čakal, kdaj bodo podgane sreča, potprežljivost, spomin in razumnost priveli končno do izhoda in zasluzene gostije. Od vsega tega posebno pa od spomina in razumnosti, skratka podgane so rabile naravno več časa do cilja, pametne pa manj, ker so se znale po drugem, tretjem poskusu izogniti napačnim potom labirinta.

Tako je raziskovalec imel kmalu dve ločni skupini živali, na eni strani neumne, na drugi razborite. V obeh skupinah je bilo privlečeno enako število samec in samice. V kletki neumnih podgani je kmalu zrasel nov zarod, kakor tudi v kletki razboritih. In sedaj je Tolmann ponovil svoj eksperiment. Izkazalo se je, da so mladiči neumnih podgan v resnici nemni, mladiči razboritih pa pametni. S strogo ločeno gojitvijo obeh je tedaj izgledalo, da bo mogoče priti po eni strani do posebno bedastih in po drugi do posebno pametnih živali, kajti mladiči so v prvi in drugi generaciji v obeh oziroma prekašali svoje starše. Žal pa je poskus zavladala povprečnost, v pestri pomembnosti so pojavili tu v obeh skupinah neumni in pametni v enakem številu. Vprašanje je bilo tedaj v toliko rešeno: naj zanahi nihalo se tako daleč, vedno se povrne spet v srednjo lego. Neumnih podgan ne bo nič več nego pametnih in za trajno tudi ne posebno neumnih ter posebno pametnih. Zalosten rezultat — če velja v tej obliki tudi za človeka!

VERSKI BOJI V NEMČIJI

(Dalje iz 1. kolone)

da se verska politika načnega socializma neomejuje na protestantizem, je bila sicer na pritisk od zgoraj deloma demantirana, vzbudila pa je veliko vznemirjenje v celen narodu in močno ojačila položaj konzervativne opozicije.

Nemška javnost sedaj z največjo napetostjo pričakuje, kak bo odgovor cerkve in seveda tudi državne vlade. Dosevanje izkušnje dajejo opoziciji prav malo upanja. Kajti čiščenje se v vrstah duhovščine nadaljuje, tako, da so že vsa skofovska mesta razen dveh zasedena z novinimi ljudmi. Vlada je pokazala, da ne misli na umik. Še več, splošno se pričakuje, da bo njena akcija za versko poenotenje zavzela še večje dimenzije in da bo zanje tudi katoliški del prebivalstva.

Informirani poznavalci razmer sodijo, da za sedaj zadržujejo načnega socializma od zadnjih konsekvens cerkve "Gleichschaltung" samo še oziri na Posarje in njegovo pretežno katoliško večino. Ko bo izvršen plebiscit — tako se zatrjuje — se bo začel končni boj za nemško dušo in vso brezobzirnostjo, ki je lastna načnega socializmu in njegovim voditeljem.

Slovenska Svobodomiselna
Podpora Zveza

Ustanovljena 1908

Inkorporirana, 1909

GLAVNI URAD: 255 WEST 103rd STREET, CHICAGO, ILLINOIS
Telefon: — PULLMAN 9665

UPRAVNI ODBOR:

Vatro J. Grill, predsednik, 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.
John Kvartich, I. podpredsednik, Bridgeville, Penna.
Hudolph Lisch, II. podpredsednik, 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.
William Rus, tajnik, 255 West 103rd Street, Chicago, Ill.
Misko Kuhel, blagajnik, 255 West 103rd St., Chicago, Ill.

NADZORNİ ODBOR:

Mike Vrhovnik, predsednik, Huston, Penna.
William Candon, 1058 E. 72nd Street, Cleveland, Ohio.
Frank Laurich, 10 Lim Ave., So. Burgettstown, Penna.

POTROTNİ ODBOR:

Anton Zaitz, predsednik, Box 924, Forest City, Penna.
Steve Matusar, 4439 Washington Street, Denver, Colo.
Vincent Pugel, 1023 South 56th St., West Allis, Wis.

GLAVNI ZDRAVNIK:

Dr. F. J. Arch, 618 Chestnut St. N. S. Pittsburgh, Penna.

URADNO GLASILO:

"ENAKOPRavnost", 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.
Vsa pisma in stvari, tičoče se organizacije, se naj pošilja na naslov tajnika, dežar na Zvezno pa na ime in naslov blagajnika. Pritožbe glede poslovanja upravnega odseka se naj naslavijo na predsednika nadzornega odseka. Pritožbe sporne vsebine pa na predsednika potrotnega odseka. Stvari tičoče se uredbništva in upravnosti uradnega glasila, se naj pošiljajo naravnost na naslov "ENAKOPRavnost", 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio.

Zanimive vesti iz stare domovine

Ureditev obmejnih zemljišč.

V koprivniškem in gjurjavskem sredu je več sto posestnikov, ki imajo dele svojih zemljišč medžarskem področju. Pre-
pa je tudi medžarskih pos-
tevnikov, ki imajo svoja zemljišča v Jugoslaviji. Po trianonskem paktu je meja urejena ta-
da teče ponekod ne samo
zemljišč, temveč tudi pre-
hishni dvorišči. Dvolastniki
sicer posebne izkaznice
v skratje na področju 10 kilo-
metrov na obeh straneh meje,
ki so nerešene še mnoge
in množično obmejni posestni-
ci. Da bi se tudi te zadeve u-
veljavljajo praktično, so se 27.
septembra v Koprivnici sestali
posvetovalnici pred-
stavniki jugoslovanskih in madžarskih obmejnih oblasti.

Št. 13. dijaki in Amerike.

V Beograd so prispeli gojeni
srbske narodne zveze iz
Pittsburgha, Pa., ki bodo dovr-
ševale na beografski

univerzi. Med njimi sta tudi
sicer posvetila pogovor-
nim studijam v Šremskih

aseljencov v Ameriki do-
prijeti razne šole, ki ne odgovar-
ajo jugoslovanskim srednjim

školom, je moralno ministrstvo
urediti vprašanje nji-
ga vpisa na beografski uni-
versitet za proizvajanje električne sile.

Ljudstvo je bilo zelo zadovoljno s to novo napravo, od-
katere si obeta velikih koristi v
svojem stremljenju po napred-
ku. Ker so prvi poizkusi tako
dobro uspeli, se nameravajo po-
staviti po prizadevanju zveze
agrarnih zadrug, taki vetrniki
tudi še v drugih krajih na Ko-
sovem in drugod v Južni Srbiji.

Ker so ti sinovi srbskega
posvetovanca predstavljeni
v Jugoslavijo, odnos-
no v Beograd. Na univerzo se
vpišalo iz Amerike osem di-
jakinje.

Št. 14. dijaki na Kosovem polju.

Na Kosovem polju, nekdaj žitnica turškega
naroda, ki pa je tekom sto-
letja propadla in se je začela
sile po stvoriti Ju-

Rifelj, na kateri je padel tako nesrečno, da
je počila lobanja in je iz-
dihnil na kraju nesrečne. Rifelj
se je vozil kot dirkač kolesarske
dirke, ki jo je priredilo dru-
štvo kmečkih fantov in deket-
votov v Gotni vasi. Pri nesreči se je
Rifelj samo onesvestil in kam-
lahko sam nadaljeval pot.

Št. 15. Smrtna nesreča kolesarja.

V nedeljo 23. septembra sta-
zadela na državni cesti pri Novi
gori na Dolenjskem drug v dru-
gega kolesarja 22 letni posest-
nik sin Anton Turk iz Gornje
Težke vode in uslužbenec pri
Pavčiu v Novem mestu Rifelj.

Turk je padel tako nesrečno, da
je počila lobanja in je iz-
dihnil na kraju nesrečne. Rifelj
se je vozil kot dirkač kolesarske
dirke, ki jo je priredilo dru-
štvo kmečkih fantov in deket-
votov v Gotni vasi. Pri nesreči se je
Rifelj samo onesvestil in kam-
lahko sam nadaljeval pot.

Št. 16. Smrtna kosa.

Pri Ljubnem na Gorenjskem
se je smrtno ponesrečil 33 letni
delavec Jože Olah, zaposten pri
KID na Jesenicah. Pri vožnji
s kolesom je padel in si prebil

lobano, kateri poškodbi je kma-
lu po prevozu v bolnišnico pod-
legel.

V Ljubljani je umrl v čestiti
starosti 80 let Gašper Lombart, skarlinski uslužbenec v pokoju. Služboval je dolga leta v Narodni in pozneje v Blasnikovi ti-

skarni. Tako tudi na Ovčjem po-
štnem uradnik podatkov o sil-
ski, ki je izvrševal opazovanja, ki
takoj res mogla prav dobro iz-
koristiti kot pogonska sila, ki

je umrla Jožefa Kalingerjeva, za-
sebnica. Istotam je umrl tudi

Slavko Kranjc, cand. jur. Po-
njem žaluje mati, sedaj poročen-
a Cesari in Juli Cesari, očim.

V Kranju je umrla Krista
Hribal, sopoga prometnega u-
radnika Franca Hribala; po rodu
iz zasedenega ozemlja, po-
mišljenu pa plemenita Jugoslo-
venka.

V Slajmarjevem domu je umrl
Vekoslav Vrtovec, bivši pred-
sednik Pokojninskega zavoda, v
starosti 45 let. Rojen je bil v
Velikih Žabljah pri Ajdovščini.

Zaradi prepirov v družini je ho-
tela v smrt.

Redki so srečni zakoni, kjer
žive mladi skupno s starimi.
Mlada se hoče uveljaviti kot sa-
mostojna gospodinja, stara pa
spet noče dati vajeti iz rok. Za-
radi takih prepirov je postal-
že mnogo zakonov nesrečnih.
Nekaj podobnega je bilo tudi v
družini trboveljskega rudarja
K. starega 32 let, ki se je poročil
s 20 letno čedno mladenko.
Zaradi pomanjkanja stanovanj
je stanoval mladi par kar pri
njegovih starših. Nekaj časa
sta živelna v najsrcenejšem zaku-
nu. Počasi pa je prišlo do ne-
soglasja med mlado in starimi.
Pred dnevi pa je šla mlada žena s
svojima bratom obirat fižol v
Knezdol. Njenemu možu to
ni bilo prav, pa jo je zvečer, ko
je prišla domov, okaral. Drugi
dan je mož svojemu prijatelju
pisal, da ne pride z ženo na o-
bisk, ker sta se sprila. To si je
mlada žena vzela tako k sredu,
da si je sklenila vzeti življenje.
Po par dneh je žena hodila s
svojim enoletnim otrokom po
cesti in tožila prijateljem, da
ji ni več živeti. Prijatelje so
jo tolažile, toda zaman. Na
Gvidi ima rudnik precej globok
bajer, v katerega se je mlada
žena poginala s svojim otrokom.
Vodi pa se je menda premislila
in se je z otrokom v naročju
vrnila na breg, ali otročiček je
bil že mrtev. Njo so spravili v
stanovanje, kjer leži radi hudi
življenih stresljave popohnoma
skrušena, otročička pa, ki je
končal tako tragično, so položili
na mrtvaska oder. Vse domače,
posebno pa mož, je dogodek
močno potr in morda se bo od-
slej zakonsko življenje med njima
srečnejše razvijalo, čeprav za
ceno edinega otročička.

Št. 17. Plin od mame.

Pri Duhovnik na Kicarju pri
Putju je ostala doma sama 83
leta užitkarica Marija Duhova-
va, ki se je popoldne odpravila
v klet po krompir. Ko so se
zvečer vrnili domači domov, so
takoj pogrešali mater. Slednji
so jo našli vkljeti v globoki ne-
zavesti, ker jo je zaradi vretja
možta omamil strupeni plin. Ta-
ko so jo odnesli na sveži zrak
ter jo pričeli obujati z umetnim
dihanjem. Sele po dolgem trudu
se jim je posrečilo starko
sprepit spraviti k zavesti. Zani-
mivo je, da so v kleti našli po-
leg starke mrtvo domačo mačko,
ki jo je stalno spremljala.

Št. 18. Smrtna nesreča kolesarja.

V nedeljo 23. septembra sta-
zadela na državni cesti pri Novi
gori na Dolenjskem drug v dru-
gega kolesarja 22 letni posest-
nik sin Anton Turk iz Gornje
Težke vode in uslužbenec pri
Pavčiu v Novem mestu Rifelj.

Turk je padel tako nesrečno, da
je počila lobanja in je iz-
dihnil na kraju nesrečne. Rifelj
se je vozil kot dirkač kolesarske
dirke, ki jo je priredilo dru-
štvo kmečkih fantov in deket-
votov v Gotni vasi. Pri nesreči se je
Rifelj samo onesvestil in kam-
lahko sam nadaljeval pot.

Št. 19. Smrtna kosa.

V Št. Rupertu na Dolenjskem
je umrl posestnik in trgovec
Franc Knez. Vlak, ki vozi med
Ponikovo in Poljanami je odre-
dal glavo 22 letnemu tovarniške-
mu delavcu Jožetu Mejavšku.

Našel ga je ob progri progovni
obhodnik Kvas. Očividno se je
namenoma vlegel tako preko
tračnice, da mu je vlak odrezal
glavo od trupla. Sodijo, da ga
je malo prepriček spravil v obup.

V Libučah na Koroškem je
umrl 75 letni Leopold Obletan,
znan kot Železnikov oče. Dolga
leta je bil odbornik libuške ob-
čine in načelnik krajevnega šol-
skega sveta.

V celovški bolnišnici je umrl
dr. Tevži Hafner, edini sloven-
ski odvetniški koncipient v Cel-
ovcu. Rojen je bil v Bistri pri
Priblkeru, v odločno slovenski
hiši. Koroški Slovenci so z
njim izgubili nenadomestljivega
borcev in mladega voditelja.

V sanatoriju v Slajmarjevem
domu je nenadoma umrl novi-
dr. Lojze Golobič, urednik kul-
turne rubrike "Slovenca." Bil
je komaj 32 let star in je umrl

vsled notranje izkravavitve. Do-
ma je bil iz Semice v Beli Kraji-
ni in je absoluiral filozofsko
fakulteto na zagrebški univerzi.
Pred tremi leti je vstopil v "Slo-
venčev" redakcijo, ki mu je po-
verila svojo kulturno rubriko.

**Št. 20. "Hovančina" v ljubljanski
operi.**

V ljubljanski operi je umrl
Vekoslav Vrtovec, bivši pred-
sednik Pokojninskega zavoda, v
starosti 45 let. Rojen je bil v
Velikih Žabljah pri Ajdovščini.

Zaradi prepirov v družini je ho-
tela v smrt.

Redki so srečni zakoni, kjer
žive mladi skupno s starimi.
Mlada se hoče uveljaviti kot sa-
mostojna gospodinja, stara pa
spet noče dati vajeti iz rok. Za-
radi takih prepirov je postal-
že mnogo zakonov nesrečnih.
Nekaj podobnega je bilo tudi v
družini trboveljskega rudarja
K. starega 32 let, ki se je poročil
s 20 letno čedno mladenko.
Zaradi pomanjkanja stanovanj
je stanoval mladi par kar pri
njegovih starših. Nekaj časa
sta živelna v najsrcenejšem zaku-
nu. Počasi pa je prišlo do ne-
soglasja med mlado in starimi.
Pred dnevi pa je šla mlada žena s
svojima bratom obirat fižol v
Knezdol. Njenemu možu to
ni bilo prav, pa jo je zvečer, ko
je prišla domov, okaral. Drugi
dan je mož svojemu prijatelju
pisal, da ne pride z ženo na o-
bisk, ker sta se sprila. To si je
mlada žena vzela tako k sredu,
da si je sklenila vzeti življenje.
Po par dneh je žena hodila s
svojim enoletnim otrokom po
cesti in tožila prijateljem, da
ji ni več živeti. Prijatelje so
jo tolažile, toda zaman. Na
Gvidi ima rudnik precej globok
bajer, v katerega se je mlada
žena poginala s svojim otrokom.
Vodi pa se je menda premislila
in se je z otrokom v naročju
vrnila na breg, ali otročiček je
bil že mrtev. Njo so spravili v
stanovanje, kjer leži radi hudi
življenih stresljave popohnoma
skrušena, otročička pa, ki je
končal tako tragično, so položili
na mrtvaska oder. Vse domače,
posebno pa mož, je dogodek
močno potr in morda se bo od-
slej zakonsko življenje med njima
srečnejše razvijalo, čeprav za
ceno edinega otročička.

V najem

se odda hiša za eno družino, s 6
sobami in kopališčem. Vpraša se
na 7214 Lockyear Ave.

Lovski pes naprodai

Proda se izučen, 3 leta star lov-
ski pes in puška dvocevka, po
ugodni ceni. Ravno tam se pro-
da tudi novopostavljen kovačica.

— 485 E. 152 St.

J. S. WIDGOY

Slovenski fotograf
se pripravlja vsem za izdelave
vsakovrstnih slik po zmernih
cenah.

— 485 E. 152 St.

Pozor

Mesene klobase sem pričela
delati, ki so prav okusne. Kar
pridite in se boste prepričali.
Vsi, kateri sta jih kupili lansko
leto, jih boste gotovo tudi letos
kupili. Priporočam se vsem
znamenec. Dobite jih tako pri
JOSEPHINE RUSS, 951 E. 69 St.

PAIN-EXPELLER

Zoper vse
bolečine mišic
zahitev
svetovnoslavni
ANCHOR
PAIN - EXPELLER
Pain-Expeller vedno
prežene bolečine

KILLS PAIN

It's worth more now through
our Special Summer Exchange
Plan. This Plan will save you
money on a new modern Singer
Electric... But you must act
quickly.

For a limited time only, we
will make you a special
allowance on your old ma-

Sosedov sin

ROMAN

SPISAL JOSIP JURČIĆ

"Ali si huda name?" reče študent.

"Jaz nisem na nikogar huda, najrajsa imam pa tistega, ki me z miron pušča," odgovori Franica.

"Tega ne verujem, to ni prav nič po dekliski."

"Vse v en kup."

"Ti si prav ustvarjena, da bi onesrečila človeka, ki te ima rad."

"Jako lahko je pomagati. Ne treba me radi imeti, pa se vam nič hudega ne zgodi."

"Ali tvoje lepe oči . . ."

"Moje oči vam tudi nič žalega ne store, nič se ne bojte. Z Bogom! Jaz imam tukaj opravek."

Reče in se obrne k prodajalnici, a studentek gre s povesničenim nosom dalje svojim potom.

Komaj je začela Franica pri kramarju izbirati blago za obliko, kakršno je mislila kupiti, že pride k njej drug, tudi neprijeten človek, eden njenih snubačev, Pogreznikov Peter, mlad človek, ki se ji grozno pust in steni zdi. Rajša je govorila s parstirjem doma, nego z njim; ali njen in njegov oče, Pogreznik, bogat prekupec plemenih prasev, bila sta prijatelja, in morala mu je biti na videz prijazna.

Štefan pride v tem hipu mimo. Videč, da Franica stoji poleg Petra, hoče oditi; a deklica ga zagleda in pokliče: "Pojdi sem, Štefan!" Ko se vesel približa, reče mu: "Pomagaj mi izbrati. Katero izmed tega dvojeva ga si ti lepše zdi?"

Štefan pogleda in pravi: "Ne vem, pa ko bi jaz bil kakor ti, vzel bi to z zelenimi rožami."

"Jaz sem bila pa že namenjena ono kupiti."

"Meni je tudi ono bolj po volji; zelene rože preveč v oči mahajo," reče, dasi ne vprašan, Pogreznikov Peter.

"E, to zeleno vzamem," reče dekla in kupi blago, ki je bilo Štefanu pogodi. Potlej mu reče:

"Zdaj bi pa rada očeta poiskala. Ali jih nisi nikjer videl?"

"Na živinskem semnju bodo najbrže."

"Jaz se malo bojim sama med živino hoditi. Ali greš ti z menoj, če utegneš, da najdeva očeta?"

Umeje se, da je Štefan to od sreca rad storil, tem rajši, ker je videl, da bi Peter tudi rad šel z njo, pa ni Petra prosila, ampak njega.

Sel je pred njo in delal pot v gneči. Vse se je moral razmikati njegovima komolcem; razviral je može, da so godrnjali in zdelo se mu je, da bi v tem hipu lahko prijal in daleč zalučil največjega vola, ki se ne bi hotel umakniti.

Prideta skozi gneč na ono stran, na prostor. Deklica ugleda svojega očeta, ki je iz krême prišel, in tudi Smrekar zapazi svojo hčer ter ide k njej.

"Tako vretje, da bi ne bila prisla med živino do vas, da mi ni Štefan pomagal," reče dekla očetu.

"Mu boš pa odpustka kupila," odgovori Anton, in obrnivši se k Štefanu, vpraša: "Kaj pa svojega starega nisi še nič videl?"

"Očeta? Nič!" odgovori Štefan.

"Glej ga, tam-le gre. Pijan je že kakor krava in ves krvav. V krčmi so pripovedovali, da je pri nekem kupu okanil za dva goldinarja, zato so ga stepli."

Res je stari Brašnar taval

pami na peči kamižolo, vrže jo čreč pleči in odide na vas k tovarišem, ki so bili že zbrani za Smrekarjevim plotom ter se kmalu potem vzdignili in proti sosednji vasi gredje zapeli:

Mesarja bom vzela,
Bom zmerom vesela,
Bo tele zaklal,
Srce mi poslal,
Telečeje al' svoje,
Al' pa še oboje itd.

Štefan navije uro, natlači pipo tobaka, zažge jo s trščico na leskerbi, ki nad mizo visi, ter gre potem venkaj v hlad pred hišo na klop sest. Lepa svitla noč je; čuje se petje vaških fantov, ki črez polje gredo gospodar po glasovih zna, kateri je v družbi, katerega ni. Kar je gospodar, ne zahaja več redno mednjenje.

Eden izmed sosedov pride čreč vrt, sede k njemu na klop, poprosi ga "luknje" tobaka ter se začne pomenkovati o kupčiji na predvčerajšnjem semnju, o današnjem vročem dnevu in pričoveduje, da je njegova krava žabična, pa da ne ve, kako bi jo bilo bolje zdraviti itd.

V hiši teta Marjeta preobleko zgiblje in pogleduje k peči na klop, kjer spi stari Brašnar. Prišel je šele danes opoldne iz semnja, vina poln, ter potem je legal.

Gane se, zastoka in vstane s trdega ležišča na goli klopi.

"Uj, gniloba gnila!" zahudi se teta Marjeta. Brašnarju se zazeha, mane si oči ter krivenca za omizje. Tam podpre suho brado in upre zardele oči v Marjetovo. Ko vidi, da Marjeta neče vedeti, kaj ima to pomeniti, zagodrni:

"Nu, ali bo kaj?"

"Nič bi ti ne dala, nisi vreden, da bi te pes povohal," reče Marjeta, pa gre vendar ter prinese s peči skledo, katero lame Brašnar, najprvo malo ogledujejo nečislano jed, naposled vendar počasi prazniti.

Marjeta nekaj časa molča gladi in zgiblje preobleko, potem naglo prestane, zagrne z

zastorom oči ter jame na glas jokati.

"Teh godcev pa res ni treba. Kaj tulisi!" reče Brašnar.

"Kaj ne bi! Kako ne bi!" odgovori starca sestra. "Nisi še dobiti globoko nas pokopal, trebam, da bilo še te sramote na hišo, da si se pogoljufil in te posmnejh pretepajo. Da bi te bili vsaj ubili, ti nesnaga grda! Ali nimaš nič srama več . . ."

"Precej mi molči! Kaj to te briši?"

"Briga naju s Štefanom, brigal! Nisem ga še videla jokati, ubogega siromaka, odkar je zrastel, samo snoči, ko mi je pripovedoval, kako grdobo si v semnju naredil in kako so teboj delali. Sram te bodi!"

Ko Brašnar to sliši, vrže žlico iz rok. Jesti ne more več, njegova sestra še dalje toži, on pak leže ter ne odgovori ničesar. Mogoče je, da ga je vendar malo genilo, ko je slišal, da je bilo si nu hudo zaradi njega.

VIII.

Ljudje še vendar niso tako hudobni, kakor časih mislimo. Naše kreposti sicer pišejo res radi v vodo, ali naših slabosti in preghr tudi zmerom ne urezujejo v kamen, sčasom je sem ter tja tudi pozabijo.

Tako so o Brašnarjevi nezgodili v poslednjem semnju nekaj

KC BAKING POWDER

Same Price Today
as 44 Years Ago

25 ounces 25¢

Double Tested!
Double Action!
MILLIONS OF POUNDS HAVE BEEN USED BY OUR GOVERNMENT

I Can Work Every Day Now

If you must be on the job EVERY DAY, take Lydia E. Pinkham's Tablets. They relieve periodic pain and discomfort. If you take them regularly . . . and if yours is not a surgical case . . . you should be able to avoid periodic upsets, because this medicine helps to correct the CAUSE of your trouble.

"I am a factory worker. I was weak and nervous and my stomach and back pained me severely, but since I took Lydia E. Pinkham's Tablets the pains don't appear anymore." — Miss Helen Kolaski, 3906 N. Christian Ave., Chicago, Ill.

LYDIA E. PINKHAM'S TABLETS

Ask Your Druggist for the 50¢ size

LIFE'S BYWAYS

DOES YOUR BREATH OFFEND? — PROBABLY

Many attractive persons are not welcomed at social gatherings because their breath is bad. Don't be one of them. Make sure that your breath is sweet and inoffensive by gargling with Listerine. It combats infections in the mouth, checks infection and instantly destroys odors. Lambert Pharmacal Company, St. Louis, Mo.

LISTERINE
ends halitosis
Kills 200,000,000 germs

dni po vsem okrožju govorili. Dobil se je kdo tudi, ki je posloveno dejal: "Ne lučajmo ga s kamenjem, saj imamo vsak svoje breme. Mož je bil morda pijan, pa ni vedel, kaj dela, in ce je tudi dva goldinarja zmeknil, kaj, za vino mu je bilo treba!" A kmalu so ljudje to reč pozabili bolj ali manj.

Štefan se je nekaj dni ljudi oglasil. Misil je, da vsakemu, kdor ga bode videl, na um pride, kako je njegov oče malovreden človek. Zlasti Smrekarjevi Franci je s poti hodil, četudi ga je v srce bolelo.

Neki dan, ko je na polje šel, pa jo je vendar moral srečati. Sesla sta se na razpotju, in Franica je, da je še male pripocakala, da je prišel do nje.

"Zakaj si bil ondan iz semnja tako naglo pobegnil? Lahko bi se bil peljal z nama z očetom," reče Stefan.

Štefan se zardi. Deklica, ki se je morda domislila, da mu oponim na semenj ne more biti prijeten, prevrže govorico na drugo stvar in reče:

**"O, Gee!—
Grandma's Walking Downstairs—"**

WELDONA TABLETS

Write for FREE fully illustrated 24-page book, "History of RHEUMATISM", with chapter discussing terms of rheumatism.

• WELDONA CORPORATION • Desk 7, Atlantic City, N. J.

TELLS HOW SHE TOOK 4 INCHES OFF HIPS

7 INCHES OFF WAIST

In 40 days by taking Kruschen Salts, Mrs. Belga Blaža from New York City reduced 26½ lbs. body weight off hips, 3 inches off bust and 7½ inches off waist. She writes: "I haven't gone hungry a moment—I feel fine and look 10 yrs. younger."

To get rid of double chin, bulging hips, ugly rolls of fat on waist and upper arm, take Kruschen Salts. It relieves pain and without discomfort—at the same time health and acquire a clear skin, bright eyes, energy and vivaciousness. For young girls, feel it take a half teaspoonful of Kruschen Salts in a glass of hot water every morning before breakfast.

One jar lasts 4 weeks and costs but a trifling sum. Order the world over. Make sure you get Kruschen because it's SAFE. Money back if not satisfied.

WEAK AND SKINNY MEN, WOMEN AND CHILDREN

Saved by new Vitamins of Cod Liver Oil in tasteless tablets.

Pounds of meat, fish, instead of rarefied bones. New vigor, vim and energy instead of tired listlessness! Steady, quiet nerves! That is what thousands of people are getting through scientists' latest discovery—the Vitamin of Cod Liver Oil. It contains all the vitamins in tablet form without any of its horrid, fishy taste or smell.

McCoy's Cod Liver Oil Tablets, they're called! "Cod Liver Oil in Tablets", and they simply work wonders. A little boy of 14 years only sick got well and gained 10 lbs. in just one month. A girl of thirteen after the same disease, gained 3 lbs. the first week and 2 lbs. each week after. A young mother who could not eat or sleep after baby came got all her heart back and gained 10 lbs. in less than a month.

You simply must try McCoy's at once. Remember if you don't gain at least 3 lbs. of firm healthy flesh with good vim and energy, return the bottle. Demand and get McCoy's—the original and genuine Cod Liver Oil Tablets—approved by Good Housekeeping Institute. Refuse all substitutes insist on the original McCoy's; there are none better.

"Tvoj lan sem zdaj mimo gre- de ogledovala. Lep je, samo ma- lo preredko si ga vsejal."

"Preredko se ti zdi?"

"Ko bi bil mene vprašal prej, pa bi te bila naučila. — Ali me vzameš za terico jeseni?"

"Vem, da ga ne greš tret, a- ko bi ti vse predivo dal," reče Stefan.

"Kaj meniš, da ne bi znala tr- lice v roko vzeti?"

"Znala vem da bi kakor vsa- ka druga, ako bi hotela."

(Dale prihodnjic)

Ciste, svetle, zdrave KRSNE OČI so čudovita last. Murine očisti, in lajsa ter je če- vežnjoč in neškodljiv. Knjigo Eye Care ali Eye Beauty posljenje brez- plačno na zahtevo.

MURINE
For YOUR EYES
Murine Co., Dept. H. S., 9 E. Ohio St., Chicago

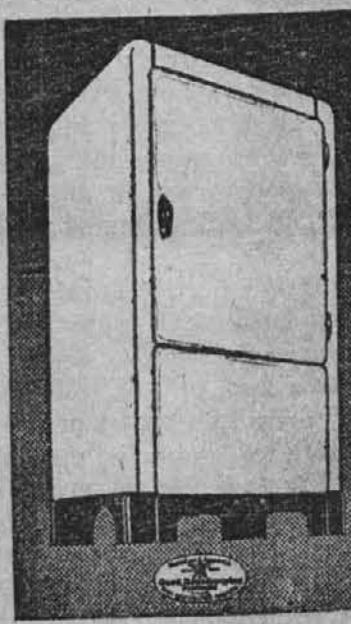
THE ROLLATOR IS THE REASON!

Norge all-time sales rec- ords were broken this year when SEVENTEEN

SOLID TRAINLOADS

were sold in one month

Samo Norge ledenska ima tisti močni hladilni mehanizem, kateri vas stane manj, da jo lastu- jete kot pa da ste bres- nje. Vi lahko dobite Norge Rollator ledensko za današnjo izko ceno, in takoj boste prizeli hraniti denar. Prihramki in postrežba ledenc se bodo nadaljevala dan z dnem, leta in letom.

Nov Norge model je močna ledenska in pro- storna. Norge ledenske kupite, ako takoj vplačate nekaj, ostalo na primerja odpla- čila.

NORGE
Rollator refrigeration
SUPERIOR HOME SUPPLY
6401-05 SUPERIOR AVE.

KAKO
MORETE PRICAKOVATI ODJE-
MALCEV, ČE JE VASA TRGO-
VINA NEZNANA?
Oglasajte!